

<u>İsrâ Miraç Hadisesinden Önceki Durum:.....</u>	<u>3</u>
<u>İsrâ ve Miraç'ın Tarifi:.....</u>	<u>3</u>
<u>İSRÂ SÛRESİ 1. ÂYETİN TEFSİRİ.....</u>	<u>4</u>
• <u>سُبْحَانَ "Şanı yücedir!".....</u>	<u>4</u>
<u>Sübhan Kelimesinin Manası:.....</u>	<u>4</u>
<u>İsrâ Sûresinin سُبْحَانَ Kelimesiyle Başlamasının Hikmetleri:.....</u>	<u>5</u>
• <u>أَسْرَى "Gece yürüttü".....</u>	<u>5</u>
• <u>بِعَبْدِهِ "Kulunu (Muhammed (s.a.v.)'i).....</u>	<u>5</u>
• <u>لَيْلًا "Bir gece".....</u>	<u>5</u>
<u>İsrâ'nın Vakti:.....</u>	<u>6</u>
• <u>مِنَ الْمَسْجِدِ الْحَرَامِ "Mescid-i Haram'dan".....</u>	<u>6</u>
<u>Âlimler Mescid-i Haram'ın Neresi Olduğu Hususunda İhtilâf Etmişlerdir:.....</u>	<u>6</u>
• <u>أَلَى الْمَسْجِدِ الْأَقْصَا "Mescid-i Aksâ'ya".....</u>	<u>6</u>
<u>Mescid-i Aksâ:.....</u>	<u>6</u>
• <u>الَّذِي بَارَكْنَا حَوْلَهُ "Etrafını bereketlendirdiğimiz".....</u>	<u>7</u>
• <u>لِنُرِيَهُ مِنْ آيَاتِنَا "O (Peygamber'e) âyetlerimizden bazısını gösterelim diye".....</u>	<u>7</u>
• <u>إِنَّهُ هُوَ السَّمِيعُ الْبَصِيرُ "O, her şeyi hakkıyla işiten ve tastamam görendir.".....</u>	<u>7</u>
<u>Miraç'ın Manası Hakkında:.....</u>	<u>7</u>
<u>İsrâ ve Miraç'ın Ruhun mi, Bedenen mi Vuku Bulduğu Meselesi:.....</u>	<u>8</u>
<u>İsrâ Miraç'ın Vukuunun Mümkün Olduğuna Dair Deliller:.....</u>	<u>8</u>
<u>İsrâ ve Miraç Mucizesi Hadisesini Rivâyet Eden Erkek ve Kadın Sahabiler:.....</u>	<u>9</u>
<u>Miraç'ın Hem Ruh Hem de Bedenle Olduğunun Delilleri:.....</u>	<u>9</u>
<u>"...âyetlerimizden bazısını gösterelim diye" Cümlesinin İzahı ve İsrâ Miraç</u>	
<u>Gecesi Âyetlerin Peygamberimiz'e Gösterilmesinin Bazı Hikmetleri:.....</u>	<u>9</u>
<u>Miraç'a Delalet Eden Âyetler:.....</u>	<u>10</u>
<u>İsrâ Miraç'ta Peygamberimiz'in Emrine Verilen Binitle:.....</u>	<u>10</u>
<u>İSRÂ MİRÂÇ HADİSESİ: *.....</u>	<u>10</u>
<u>Peygamberimiz (s.a.v.)'in Göğsünün Yarılıp Kalbine İman ve Hikmet Dolduruluşu:..</u>	<u>10</u>
<u>Burak'ın Getirilişi ve Peygamberimiz (s.a.v.)'in Ona Bindirilişi:.....</u>	<u>10</u>
<u>Peygamberimiz (s.a.v.)'in İmam Olup Peygamberlere Namaz Kıldırışı:.....</u>	<u>11</u>
<u>Peygamberimiz (s.a.v.)'in Kendisine Sunulan İçeceklerden Sütü Tercih Edişi:.....</u>	<u>11</u>
<u>Peygamberimiz (s.a.v.)'in Göklere Çıkarılışı ve Orada Bazı</u>	
<u>Peygamberlerle Karşılaşp Selamlaşması:.....</u>	<u>11</u>
<u>İbrahim (a.s.)'ın, Cennete Çokça Fidan Dikmelerini Müslümanlara Tebliğ Etmesini</u>	
<u>Peygamberimiz (s.a.v.)'a Tavsiye Edişi:.....</u>	<u>14</u>
<u>Sidretü'l-Müntehâ'ya Yükselişi:.....</u>	<u>14</u>
<u>Sidretül-Müntehâ.....</u>	<u>14</u>
<u>Refref ve Öteler Ötesindeki Buluşma:.....</u>	<u>15</u>
<u>Miraç Mülâkatında Peygamberimiz (s.a.v.)'e Verilenler:.....</u>	<u>15</u>

<u>Miraç Gecesinde Peygamberimiz (s.a.v.)'in Cennet'e Götürülüşü:.....</u>	<u>16</u>
<u>Peygamberimiz (s.a.v.)'e Cehennem'in Gösterilişi:.....</u>	<u>16</u>
<u>Peygamberimiz (s.a.v.)'in Mekke'ye Dönüşü:.....</u>	<u>17</u>
<u>Abdulluttaliboğulları'nın Peygamberimiz (s.a.v.)'i Aramaya Çıkışları:.....</u>	<u>17</u>
<u>İsrâ ve Miraç Mucizesinin Kureyş Halkına Haber Verilişi:.....</u>	<u>17</u>
<u>Müşriklerin Peygamberimiz (s.a.v.)'e Beyt-i Makdis ve Beyt-i Makdis</u>	
<u>Mescidi Hakkında Sorular Sormaları:.....</u>	<u>19</u>
<u>Müşriklerin Kervanları Hakkındaki Soruları:.....</u>	<u>19</u>
<u>İsrâ ve Miraç Hadisesine İman veya İnkârın Hükümü:.....</u>	<u>20</u>
<u>İsrâ Miraç Hadisesi Akılların Fevkinde Olağanüstü Bir Hadisedir:.....</u>	<u>20</u>
<u>MİRAC'LA İLGİLİ HADİSLER.....</u>	<u>21</u>

İSRÂ VE MİRAC

İsrâ Miraç Hadisesinden Önceki Durum:

Peygamber Efendimiz'in tevhide davetinin baştan beri karşısında duran Kureyş müşrikleri gün geçtikçe Müslümanlara uyguladıkları zulüm ve işkenceleri artırıyorlardı. Çevre kabilelerden de Peygamberimiz'in davetini kabul edip Müslüman olanlar artmaya başlayınca müşrikler Müslümanları Mekke'de "Şı'b" denilen yerde toplayıp ambargo altına almaya karar verdiler ve aralarında bir anlaşma imzaladılar ki anlaşmanın maddeleri şöyleydi:

1- Öldürmek için Peygamberimiz (s.a.v.) kendilerine teslim edilinceye kadar, Haşim oğullarından gelecek barış dileği asla kabul edilmemek,

2- Kendilerine acınmamak.

3- Onlara kız vermemek, onlardan kız alınmamak,

4- Onlara bir şey satmamak.

5- Onlardan bir şey satın almamak.

6- Onlarla oturmamak, görüşmemek, konuşmamak,

7- Onların evlerine girmemek.

Müşrikler bu maddeler üzerinde yaptıkları antlaşmanın metnini bir sahifeye yazıp Kabe'ye astılar.

Bî'setin 7. yılında başlayan ambargo 3 sene sürdü. 3 sene sonunda Allah (c.c.), Kâbe'ye astıkları anlaşma metnine bir güve musallat etti. Güve; sahifede, Allah'ın ismi anılan "Bismik'allâhümme/Sen'in isminle başlarım ey Allah'ım" cümlesi dışında, zulüm ifade eden her şeyi yedi ve bî'setin 10. yılında müşrikler Müslümanlara uyguladıkları ambargoyu kaldırmak zorunda kaldılar.

Müslümanlar tam rahata kavuşmuş iken Peygamberimiz'in çok sevdiği eşi Hz. Hatice validemiz ile kendisini her zaman himaye eden, çok değer verdiği amcası Ebû Talib vefat etti.

Ebû Tâlib'in vefatından sonra müşrikler, Peygamberimiz'e, Ebû Tâlib'in sağlığında yapmadıkları zulüm ve işkenceleri yapmaya başladılar. Rasûlullah Efendimiz bî'setin 10. yılı Şevval ayının 27. gecesinde azatlı kölesi Zeyd b. Hârise'yi yanına alarak Tâif'e gitti. Maksudı; Yüce Allah'tan getirdiklerini kabul etmelerini, müşriklere karşı kendisini korumalarını, desteklemelerini istemektir. Peygamberimiz, Tâif'e varınca onları, İslâm dinine girmeye ve kavminden muhalefet edenlere karşı yardım etmeye davet etti. Onlar Peygamberimiz'in davetini reddedip incitici sözler söylediler. "**Memleketimizden çık. Nereye gidersen git!**" dediler. Bununla da kalmayarak, içlerinden bir takım akli ermez ayaktakımına, çocuklara taşlatarak kovaladılar.

Peygamberimiz buradan da boynu bükük ve mahzun döndü.

İşte kaynaklar, Miraç olayının Hz. Peygamber'in bu acılarının bir nebze olsun hafifletilmesi için, teselli Maksudıyla meydana geldiğini naklederler.

İsrâ ve Miraç'ın Tarifi:

Miraç gecesi, Recep ayının 27. gecesidir. Miraç mucizesi, hicretten bir buçuk yıl önce, 621 yılı başlarında vuku bulmuştur. Bu hadisenin iki aşaması vardır.

1. İsrâ: Hz. Peygamber (s.a.v.)'in Mescidü'l-Haram'dan Beyt-i Makdis'e (Kudüs) götürülmesidir. Kur'an'da zikredilen bu aşama, gece yürüyüşü anlamında İsrâ adını alır.

2. Miraç: Hz. Peygamber (s.a.v.)'in Beyt-i Makdis'ten Allah'a yükselişidir.

İSRÂ SÛRESİ 1. ÂYETİN TEFSİRİ

أَعُوذُ بِاللَّهِ مِنَ الشَّيْطَانِ الرَّجِيمِ

□

سُبْحَانَ الَّذِي أَسْرَى بِعَبْدِهِ لَيْلًا مِنَ الْمَسْجِدِ الْحَرَامِ إِلَى الْمَسْجِدِ الْأَقْصَا الَّذِي بَارَكْنَا حَوْلَهُ لِنُرِيَهُ مِنْ آيَاتِنَا إِنَّهُ هُوَ السَّمِيعُ الْبَصِيرُ

“Kendisine âyetlerimizden bir kısmını gösterelim diye kulunu (Muhammed’i) bir gece Mescid-i Haram’dan çevresini bereketlendirdiğimiz Mescid-i Aksâ’ya götüren Allah’ın şanı yücedir. Hiç şüphesiz O, hakkıyla işitendir, hakkıyla görendir.”(el-İsrâ, 17/1)

• “Şanı yücedir!”

Sübhan Kelimesinin Manası:

سُبْحَانَ kelimesi “tesbih”in özel ismidir. Takdiri; اُسْبِحُ اللهُ سُبْحَانَهُ dur, sonra fiil yerine konmuş ve onun yerini tutmuştur. Allah düşmanlarının O'na nispet ettikleri kusurların hepsinden tam bir şekilde uzak olduğuna delalet etmektedir. Allah Teâlâ’yı tenzih etmek, yani en kudsî zatını inanç, söz ve amel bakımından layık olmayan her türlü kusurdan arı ve uzak tutmak manasına gelir.

Bu kelime sonradan kendisinden hayret edilen her şeyde kullanılmıştır.

"Subh", Arapçada "uzaklık" manasınadır. Buna, "**Çünkü gündüzün senin için uzun bir meşguliyet var.**"(el-Müzzemmil, 7) âyeti delâlet eder. O halde (Allah’ı tesbih etti) ifadesi, "O, Allah’ı, O'na yakışmayan şeylerden uzaklaştırdı ve tenzih etti." demektir.

Bu lafız, şu manalara da gelmektedir:

1. "Namaz" manasına... Hak Teâlâ'nın "**Eğer çok tesbih edenlerden olmasaydı**"(es-Saffat, 143) âyeti bu manadadır. Namaz kılana da "müsebbih" (tesbih eden) denilmiştir. Çünkü namaz kılan, namazı ile Allah'a saygı göstermiş ve O'nu, O'na yakışmayan şeylerden tenzih etmiştir.

2. "İstisna" (inşallah deme) manasına "**Ortancaları, 'Ben size demedim mi, Allah'ı tesbih etmeli değil miydiniz' dedi**"(el-Kalem, 28) âyetinde "tesbih", "inşallah deme" manasına kullanılmıştır. Bunun izahı da, "inşallah" diyerek Allah'a tazime dayanır.

3. Hadis-i şerifte "**O'nun yüzünün subuhâtı, yetiştiği her şeyi yakardı**"(Müslim, İman 293) diye varit olmuştur. Bunu, Allah Teâlâ'nın yüzünün nurları, güzelliği; bazıları da Allah'ın yüceliği ve ululuğu ile tefsir etmişlerdir. Bununla birlikte bunda da açık olan mânâ "Allah'ın noksan vasıflardan uzak olma tecellileri" demek olmasıdır."Allah'ın yüzünün nuru" olduğu söylendiği gibi, O'nu birisi gördüğünde "Subhânallah" diyeceği yüzünün parlaklığı" manasına geldiği de söylenmiştir.

İsrâ Sûresinin سُبْحَانَ Kelimesiyle Başlamasının Hikmetleri:

Sonra bu sûrenin böyle mükemmel ve yüksek bir tesbih ve tenzih ile başlaması, daha sonra zikredilecek hayret verici işlerin önemi ile ilgilidir. Bunda

1. Akıllara hayret veren imkânların üstünde olan İsrâ hadisesini yüceltmek ve onu doğrulamak için, kalplerin temizlenmesini hazırlamak ve makamın nezaketi dolayısıyla benzetme kuruntularından korunmayı hatırlatma vardır.

2. Onu mümkün görmeyen dinsizlere karşı yüce Allah'ın noksan vasıflardan beri bulunduğunu ve dolayısıyla acizlik ve yalan gibi kusurlardan uzak olduğunu açıklamakta, kudret ve bağışlamasının yücelik ve büyüklüğünü ilan etmek vardır.

3. Genel bir şekilde bu sûrenin mânâsının Allah'ın temiz ve kusursuz olması ile ilgisine işaret vardır.

- أَسْرَى “Gece yürüttü”

Bu kelime سَرَى kökünden olup gece yürüyüşüne çıkmak, geceleyin yürümek demek olup الْبَاءُ harf-i ceriyle beraber kullanıldığında ise “geceleyin yürütmek, geceleyin götürmek” manasına gelir.

- بَعْدَهُ “Kulunu (Muhammed (s.a.v.))’i

Müfessirler, bununla Hz. Muhammed (s.a.v.)’in kastedildiği hususunda ittifak etmişlerdir. Fahreddin er-Râzî, tefsirinde şöyle rivayet etmektedir: Babam imam (âlim) Ömer b. Hüseyin (rh.a.)’in şöyle dediğini duymuştum: “Şeyh İmam Ebû'l-Kasım Süleyman el-Ensârî’ nin şöyle dediğini duydum: “Hz. Muhammed (s.a.v.), Miraç'ta en yüksek basamağa ulaştınca, Allah Teâlâ ona, “Ey Muhammed, seni neyle şereflendireyim?” diye vahyedince o; “Ey Rabbim, beni kendine kul olmaya nispet ederek (kulun olduğumu söyleyerek)” diye cevap verdi. Ailah Teâlâ da bunun üzerine, bu âyeti indirdi.”

- لَيْلًا “Bir gece”

“Gece” Manasına Gelen Kelimelerin Tekrar Edilmesinin Manası:

Şayet, “İsrâ” zaten gece yürüyüşü demektir, binaenaleyh ayrıca “bir gece” denmesinin hikmeti nedir? denirse, biz deriz ki:

Bu kelimenin nekre olarak getirilmesiyle İsrâ'nın (gece yürüyüşünün) müddetinin kısa olduğu ve O'nun (s.a.v.) gecenin bir parçasında, normalde kırk gecelik yol olan Mekke'den Şam'a götürüldüğünü kastetmiştir. Bu böyledir. Çünkü bu kelimeyi nekre olarak getirmek, kısmîlik (bir kısmı) manasına delalet etmiştir.

İsrâ'nın Vakti:

Âlimler, âyetteki bu gecenin hangi gece olduğu hususunda ihtilaf etmişlerdir. Değişik rivayetler olmasına rağmen bunun Hicret'ten bir yıl veya bir buçuk yıl önceki bir gece olduğu görüşü daha kuvvetlidir.

- مِنَ الْمَسْجِدِ الْحَرَامِ “Mescid-i Haram'dan”

Âlimler, Hz. Peygamber (s.a.v.)’in alındığı yerin neresi olduğu hususunda ihtilaf etmişlerdir. Bu cümleden olarak bu yerin, bizzat Mescid-i Haram olduğu söylenmiştir ki bu, âyetin zahirinin de ifade ettiği şeydir. Nitekim Hz. Peygamber (s.a.v.);

بَيْنَا أَنَا فِي الْمَسْجِدِ الْحَرَامِ فِي الْحَجْرِ عِنْدَ الْبَيْتِ بَيْنَ النَّائِمِ وَالْأَيْقَظَانِ إِذْ أَتَانِي جِبْرِيلُ

بِالْبُرَاقِ

"Ben bir gece Mescid-i Haram'dan, Beytullah'ta Hicr (Hatîm)'in yanında, uyku ile uyanıklık arasında iken, Cebrail Burak ile geldi"(Müslim, İman 264) buyurmuştur.

Âlimler Mescid-İ Haram'ın Neresi Olduğu Hususunda İhtilâf Etmişlerdir:

1- Mescid-i Haram'ın, Kâbe'nin bizzat kendisi olduğu söylenmiştir.

2- Başka bir görüşe göre Mescid-i Haram, Mekke'de Kâbe'nin bulunduğu alandaki caminin adıdır. Açık bir alan üzerinde bulunan Kâbe, Makam-ı İbrahim ve Zemzem kuyusu bu mescidin birer parçasıdır.

3- Bir diğer grup da bu âyet-i kerimeye istinaden Mescid-i Haram'dan murat, bütün Harem Bölgesi'dir demişlerdir. Çünkü Hz. Peygamber (s.a.v.), Mescid-i Haram'ın dışından Miraç'a götürülmüştü. Böylece bu, bütün Harem bölgesinin Mescid-i Haram diye adlandırıldığına delildir.

• إِلَى الْمَسْجِدِ الْأَقْصَا "Mescid-i Aksâ'ya"

Mescid-i Aksâ:

Âlimler, bu âyetteki Mescid-i Aksâ'dan Beyt-i Makdis'in kastedildiği hususunda ittifak etmişlerdir. Nitekim İsrâ hadisinde de; "**Burak'a bindim, Beyt-i Makdis'e vardım**"(Müslim, İman 259) diye geçmiştir.

Mescid-i Aksâ, Kudüs'te eski Süleyman mabedinin bulunduğu yerde inşa edilmiş olan camiin adı olup "En uzak mescit" anlamına gelir. Mescid-i Aksâ'ya en uzak mescit anlamında bu ismin verilmesi, Mekke'deki Mescid-i Haram'a yaya yürüyüşü ile bir aylık mesafede bulunması yüzündendir.

Mescid-i Aksâ'ya "İliya" veya günahlardan temizlenme yeri anlamında "Beyt-i Makdis" yahut "Beyt-i Mukaddes" adı da verilmiştir. Beyt-i Makdis, İbranice "bethammikdaş" kelimesinden alınan ilhamla kullanılmış olup "Mabed" anlamına gelir ve bununla Hz. Süleyman'ın mabedi kastedilir.(ez-Zerkeşî, İ'lâmü's-Sâcid, Kahire 1397, s. 277)

Yeryüzünde Mescid-i Haram'dan sonra yapılan en eski mescitlerden birisi Mescid-i Aksâ'dır. Yapımına Davud (a.s.) başlamış ve Hz. Süleyman tarafından tamamlanmıştır.

Mescid-i Aksâ, hicretin 16. ayına kadar Müslümanların kiblesi idi. Hicretten sonra ise kible Kâbe'ye çevrilmiştir.

Mescid-i Aksâ deyince; geniş anlamda Kubbetü's-Sahrâ, mezar, türbe, tekke, zaviye ve sebil gibi dini amaçla yapılmış yapılan içine alan yaklaşık 150 dönüm kadar bir arazi üzerine serpilmiş binalar topluluğu anlaşılır. Dar anlamda Mescid-i Aksâ deyince, Kubbetü's-Sahra'dan uzakta olmayan ve Abdülmelik tarafından inşa edilmiş bulunan cami kastedilir.

Ayette geçen إِلَى edatı mesafenin sonunu bildirmektedir. Buna göre âyet, Hz, Peygamber (s.a.v.)'in bu Mescid'e kadar ulaştığına delalet eder. Ama o Mescid'e girip girmemesi hususuna dair, âyetin lafzında herhangi bir delalet yoktur.

• الَّذِي بَارَكْنَا حَوْلَهُ "Etrafını bereketlendirdiğimiz"

Bu bereket, meyveler ve çiçekler verme ile tefsir edildiği gibi; orasının Peygamber durağı, meleklerin iniş noktası olması sebebi ile olduğu da söylenilmiştir.

O Mescid-i Aksâ ki, etrafını mübarek kıldık, yani çevresini din ve dünya bereketleriyle bereketlendirdik. Çünkü Musa (a.s.)'dan İsa (a.s.)'a kadar vahyin iniş yeri ve Peygamberlerin ibadetgâhı olmuş, hem de nehirler ve ağaçlar, çiçekler ve meyvelerle donanmış idi. Bu defa da İsrâ şerefi ile bereketli kılındı.

حَوْلَهُ Bunun etrafı da, Kudüs ve civarı demek olur. Bir hadiste şöyle buyrulmuştur: "**Allah, Ariş ile Fırat arasını mübarek (bereketli) kılmış ve özellikle Filistin'i mukaddes kılmıştır.**" (Şifâ-i Şerif şerhinde Aliyyü'l-Kârî, Dülci'den)

- **لَنْرِيَهُ مِنْ آيَاتِنَا** "O (Peygamber'e) âyetlerimizden bazısını gösterelim diye"

Yani, "O gecede, Allah'ın kudretine delâlet eden mucizeleri ve dikkate değer hadiseleri ona gösterelim" diye" demektir.

- **إِنَّهُ هُوَ السَّمِيعُ الْبَصِيرُ** "O, her şeyi hakkıyla işiten ve tastamam görendir."

Bu, "Kulunu gece yürüten O zât, Muhammed (s.a.v.)'in sözlerini hakkıyla duyan, yaptıklarını hakkıyla gören; o fiil ve sözlerinin riya şaibesinden arı, duru, tertemiz, doğruluk ve saflıkla içice olduğunu hakkıyla bilendir. İşte bundan ötürü, böyle bir ikramı ancak ona vermiştir" demektir.

Bu ifadeye "Allah miraç hususunda, müşriklerin Peygamber (s.a.v.)'e dediklerini duyan, ona karşı yaptıklarını görendir" manası da verilmiştir.

Miraç'ın Manası Hakkında:

Miraç lügatte; yükseğe çıkmak ve merdiven manalarındadır. İslâm ıstılahında ise; Peygamber Efendimiz'in yüce makamlara çıkartılma vasıtasıdır.

İsrâ ve Miraç'ın Ruhen mi, Bedenen mi Vuku Bulduğu Meselesi:

İsrâ ve Miraç'ın, her ne kadar ruhen vuku bulduğu da rivâyet edilmekte ise de; selef ve halef hadis ve kelam âlimlerine göre, Peygamberimiz (s.a.v.) geceleyin Mescid-i Haram'dan Mescid-i Aksâ'ya uykuda ve ruhen değil uyanık iken, bedeni ve ruhu ile birlikte, Burak üzerinde İsrâ buyrulmuş, gece yolculuğu ettirilmiş; getirilen Miraç ile de, oradan ruhen değil, yine bedeni ve ruhu ile birlikte, uyanık iken, göklere çıkarılmıştır. Hak ve gerçek olan budur.

Ashab-ı Kiram'dan; Abdullah b. Abbas, Cabir b. Abdullah, Enes b. Mâlik, Huzeyfe b. Yemânî, Hz. Ömer, Ebû Hureyre, Mâlik b. Sa'saa, Ebû Habbetü'l-Bedrî, Abdullah b. Mes'ud ile; **Tâbiîn'den;** Dahhâk, Katâde, Saîd b. Müseyyeb, Saîd b. Cübeyr, Zührî, İbn Zeyd, Hasan, İbrahim, Mücahid, Mesrûk, İkrime, İbn Cüreyc bu görüştedirler. Ahmed b. Hanbel, Taberî ve Müslümanlardan büyük bir cemaat; hatta sonraki fakihlerden, muhaddislerden, kelimcilerden ve müfessirlerden pek çoğu da bu görüştedirler.

İsrâ Miraç'ın Vukuunun Mümkün Olduğuna Dair Deliller:

1- Miraç hadisesi hakkında Hz. Ebû Bekir (r.a.): "Eğer o bunu söylemişse, mutlaka doğrudur" dedi. Daha sonra da Hz. Peygamber'in yanına varır. Hz. Peygamber de, meseleyi ona ayrıntılı bir biçimde anlatır. Bu meseleyle ilgili olarak Peygamber her ne söylerse, Ebû Bekir "Doğru söyledin" diyerek onu tasdik ederdi. Hz. Peygamber sözünü tamamlayınca, Ebû Bekir: "**Ben, senin hakikaten Allah'ın Rasûlü olduğuna şahadet ederim**" der. Bunun üzerine Hz. Peygamber de ona: "**Ben de senin hakikaten siddîk olduğuna şahadet ederim**"

karşılığını verir.

Hasıl-ı kelim, Hz. Ebû Bekir (r.a.) şöyle demek istemiştir: "Ben, onun Peygamber olduğunu kabul ettiğimde, onu, bundan (yani Miracdan) daha büyük bir şey hususunda tasdik etmiş oldum. O halde, ben onu, bu hususta daha nasıl yalanlayabilirim?!"

2- Bütün inanç ve din mensuplarının ekserisi, "İblis'in mevcudiyetini, âdemoğullarının kalbine vesvese ilkâ etmeyi üstlenenin o olduğunu ve onun, âdemoğullarının kalbine vesvese vermek için, bir anda doğudan batıya geçebildiğini" kabul ederler. Binaenaleyh onlar, İblis hakkında bu kadar hızlı bir hareketin olabileceğini kabul ettiklerine göre, onların aynı şeyi, Peygamberlerin uluları hakkında da kabul etmeleri haydi haydi gerekir.

3- Kur'ân'da, rüzgârların, Hz. Süleyman (a.s.)'ı kısa bir müddet içinde uzak beldelelere götürdüğü zikredilmektedir. Nitekim Cenâb-ı Hak, Hz. Süleyman (a.s.)'ın hareketini nitelerken, "**Süleyman'ın emrine de, sabah esişi bir ay(lık yol), akşam esişi bir ay(lık yol) olan rüzgârı verdik.**"(es-Sebe, 34/12) buyurmuştur. Yani, bu âyete göre, Hz, Süleyman bir günde, iki aylık bir mesafe kat ediyordu. Hatta biz diyoruz ki, çok şiddetli esen rüzgârların, bir anda, bir yerden çok uzak olan başka bir yere gidebildiklerini duyularımız da göstermektedir. Ki, bu da, böylesi hızlı bir hareketin, haddizatında mümkün olduğuna delâlet eder.

4) Kur'ân-ı Kerim, katında kitaptan ilmi bulunan bir kimsenin, Belkıs'ın tahtını Yemen'in en uç noktasından Şam Diyarı'nın en uç noktasına, göz açıp kapama süresi içinde getirdiğine delâlet etmektedir. Bunun delili, Cenâb-ı Hakk'ın, "**Nezdinde kitaptan ilim bulunan (zât), ben dedi, göz açıp kapama süresi içinde sana getiririm**"(en-Neml, 40) ifadesidir. Bu, bazı kimseler için mümkün bir husus olunca, biz bunun esasen mümkün bir şey olduğunu anlamış oluruz.

5) Bu zamanda özellikle müşahede ettiğimiz gibi ışığın, sesin, görüntünün, bilginin bir anda bir yerden başka bir yere intikali de bunun delillerindendir.

İsrâ ve Mirâç Mucizesi Hadisesini Rivâyet Eden Erkek ve Kadın Sahabiler:

1. Enes b. Mâlik, 2. Ebû Hureyre, 3. Abdullah b. Abbas, 4. Abdullah b. Mes'ud, 5. Ebû Saîd el-Hudrî, 6. Ümmü Hâni binti Ebi Talib, 7. Mâlik b. Sa'saa, 8. Şeddad b. Evs, 9. Ebû Zerr el-Gıfârî, 10. Hz. Ümmü Seleme, 11. Hz. Âişe, 12. Esmâ binti Ebû Bekir, 13. Abdullah b. Ebi Sebre, 14. Übeyy b. Ka'b, 15. Büreyde b. Husayb, 16. Cabir b. Abdullah, 17. Huzeyfe b. Yeman, 18. Semûre b. Cündüb, 19. Sehl b. Sa'd, 20. Suheyb b. Sinan, 21. Abdullah b. Ömer, 22. Abdullah b. Es'ad b. Zürâre, 23. Abdurrahman b. Kurt, 24. Hz. Ömer, 25. Hz. Ali, 26. Ebû Eyyub Halid b. Zeyd el-Ensârî, 27. Abdullah b. Seddad, 28. Ebû'l-Hamrâ, 29. Ebû Leyla, 30. Ebû Ümâme, 31. Abdullah b. Amr b. Âs, 32. Ebû Habbetu'l-Bedrî.

Mirâç'ın Hem Ruh Hem de Bedenle Olduğunun Delilleri:

Buna delalet eden Kur'ân âyeti, bu âyettir. Bu delili şu şekilde izah edebiliriz:

"Abd" (kul), beden ile ruhun toplamının adıdır. Binaenaleyh bu geceleyn yürütme işinin, beden ve ruh toplamı bir kul için tahakkuk etmiş olması gerekir.

"Abd" (kul) lafzı, ancak, hem ruh hem de bedeni içine alan bir lafızdır. Bunun delili, Cenâb-ı Hakk'ın "**Bir kulu (abd'i), namazdan men edeni gördün mü sen?**"(el-Alak, 9-10) âyetidir. Bu âyette geçen, "abd"den, hem rûh hem de bedeninin murat edilmiş olduğunda şüphe yoktur. Yine Cin sûresinde, "**Allah'ın kulu (Muhammed), O'na ibadet etmek için kalktığına cinler nerede ise (Kur'an'ı dinlemek için kalabalıktan) onun etrafında**

birbirlerine geçiyorlardı."(el-Cin, 72/19) buyrulmuştur. Buradaki "abd" kelimesiyle de, hem ruh hem de beden kast edilmiştir. İşte, bu âyette de böyledir.

"...âyetlerimizden bazısını gösterelim diye" Cümlesinin İzahı ve İsrâ Miraç Gecesi Âyetlerin Peygamberimiz'e Gösterilmesinin Bazı Hikmetleri:

Cenâb-ı Hakk'ın bu âyette zikretmiş olduğu "...âyetlerimizden bazısını gösterelim diye (bunu yaptırdık)" ifadesi mücmel, öz bir ifade olup, bunun tafsilatı ve açıklanması hususunda şu izahlar yapılabilir:

1- Cennet'in mükafatları çok büyük, Cehennem'in ateşi ise pek şiddetlidir. Allah (c.c.) dünyada iken Rasûlü (s.a.v.)'e bunları gösterdi ki, kıyamet günü bunları ilk görüşü olmasın ve kıyamet günü kalbi Cennet'in rağbeti, Cehennem'in dehşeti ile meşgul bulunmasın. Ancak kalbi şefaitle meşgul olsun.

2- Rasûlullah (s.a.v.)'in Miraç gecesi Peygamberleri ve melekleri müşahedesi, hem kendisinin, hem de onların yükselmelerinin sebebidir.

3- Peygamberimiz, semavatın, Arş ve Kürsünün hallerini müşahede edince, bu âlemin ahvali ve korkuları onun gözünde küçülür. Bu itibarla, Allah yoluna daveti ve İslam davasına çalışması, kalbinde daha da kuvvetlenir. Allah'ın düşmanlarına iltifatı kalmaz. Bütün zorluklara rağmen, cihatta sebatı sonsuz olur.

Miraç, sadece Peygambere ayet ve ibret göstermekten ibaret değil; aynı zamanda, Peygamberin kendini kâinata bir delil olarak göstermektir."(Elmalılı Hamdi Yazır, Hak Dini Kuran Dili, 5/3152)

Miraç'a Delalet Eden Âyetler:

Göklere ve Arş'ın üzerine çıkmaya gelince, bu âyet (İsrâ, 17/1) buna delalet etmez. Âlimlerin bir kısmı buna, Necm sûresinin ilk âyetiyle وَالنَّجْمِ إِذَا هَوَىٰ مَا ضَلَّ صَاحِبُكُمْ وَمَا غَوَىٰ (Yerinden) kaydığı zaman yıldız andolsun ki, arkadaşınız (Muhammed haktan) sapmadı ve batıla kaymadı."(en-Necm, 53/1-2) istidlal ederken, bir kısmı da buna, Cenâb-ı Hakk'ın, لَتَرْكَبُنَّ طَبَقًا عَنْ طَبَقٍ "Şüphesiz sizler binip binip tabakadan tabakaya (halden hale) geçeceksiniz!"(el-İnşikâk, 84/19) âyetiyle istidlal etmişlerdir.

İsrâ Miraç'ta Peygamberimiz'in Emrine Verilen Binitler:

Âlûsî'nin naklettiğine göre, Rasûlullah'ın İsrâ gecesi biniti beş tane idi:

1. Beyt-i Makdis'e kadar **Burak**.
2. Dünya semasına kadar **Miraç**.
3. Yedinci semaya kadar **meleklerin kanatları**.
4. Sidre-i Müntehâ'ya kadar **Cibril'in kanadı**.
5. Kâbe Kavseyn'e (Miraç gecesi iki yay arası kadar Allah'a yaklaşmasına) kadar **Refref**.

İSRÂ MİRAC HADİSESİ: *

Peygamberimiz (s.a.v.)'in Göğsünün Yarılıp Kalbine İman ve Hikmet Dolduruluşu:

Mekke'de, İsrâ ve Miraç gecesinde, Cebrail (a.s.) inip Peygamberimiz (s.a.v.)'in göğsünü yardı ve kalbini çıkardı.

Kalbinin içini Zemzem suyu ile yıkadıktan sonra, içi hikmet ve imanla dolu altın bir tas getirip Peygamberimiz (s.a.v.)'in kalbinin içine boşalttı ve göğsünü kapadı.(Ahmed b. Hanbel, Müsned, c. 5, s.143, Buhârî, Sahih, c. 1, s. 91.)

Burak'ın Getirilişi ve Peygamberimiz (s.a.v.)'in Ona Bindirilişi:

Yatsıdan sonra, Peygamberimiz (s.a.v.)'in binmesi için, katırdan küçük, merkepten büyük olan, Cârud diye anılan, katırla merkep arası, beyaz, uzun, gemi vurulmuş ve eğrlenmiş olarak, bir hayvan; Burak getirildi.(Buhârî, c. 4, s. 248)

Burak'a, Peygamberimiz (s.a.v.)'den önceki Peygamberler de binmişlerdi. Nitekim İbrahim (a.s.) da, ona binip; önüne Hz. İsmail'i, terkisine de Hz. Hacer'i bindirerek Mekke'ye getirmişti.(İbn Sa'd, c. 1, s. 50) İbrahim (a.s.), Beyt-i Haram'ı ziyaret için onun üzerinde gelir giderdi.

Burak'a Burak isminin verililişi, ya renginin son derecede parlak oluşundan ya da hızlı gidişinin şimşeği andırışından dolayı idi. Burak'ın iki bacağında iki kanadı vardı ki, ayaklarını onlarla itip hızlandırırđı.

Peygamberimiz (s.a.v.) Burak'a binmek üzere yaklaşınca, Burak, Peygamberimiz (s.a.v.)'e karşı, nazlanırcasına hırçınlaştı. Cebrail (a.s.), elini onun yelesinin üzerine koyup:

"Ey Burak! Sen şu yaptığınđan utanmıyor musun?! Sen Muhammed'e mi bunu yapıyorsun? Ey Burak! Vallahi, Allah'ın Muhammed'den önceki kullarından, Allah katında bundan daha şerefli bir kimse senin üzerine binmemiştir! Sakin ol!" deyince, Burak utandı, ter döktü. Uysallaşıp sakinleşti.

Peygamberimiz (s.a.v.) Burak'ın üzerine bindi. Peygamberimiz (s.a.v.)'le Cebrail (a.s.), birbirlerini bırakmaksızın, Mescid-i Aksâ'ya doğru yollandılar.

Burak; ayağını, gözünün alabildiği yerin en son noktasına basıyordu. Bir müddet gittikten sonra, Cebrail (a.s.), Peygamberimiz (s.a.v.)'e:

"İn de, namaz kıl!" dedi. Peygamberimiz (s.a.v.) indi ve orada namaz kıldı. Cebrail (a.s.):

"Sen nerede namaz kıldın, biliyor musun? Sen Tûr-u Sînâ'da namaz kıldın! Yüce Allah, Musa (a.s.)'la orada konuşmuştu!" dedi.(Mesâf, Sünen, c.1, s. 221-222) Nihayet, Beyt-i Makdis'e ulaşıldı, Peygamberimiz (s.a.v.), orada Burak'ı kendisinden önceki Peygamberlerin onu bağlaya geldikleri halkaya bağladı.

Peygamberimiz (s.a.v.)'in İmam Olup Peygamberlere Namaz Kıldırışı:

Peygamberimiz (s.a.v.), Mescid-i Aksâ'ya girdi.(Nesâî, c. 1, s. 222)

İçlerinde İbrahim, Musa ve İsa (a.s.)ların da bulunduğu bazı Peygamberler orada Peygamberimiz (s.a.v.) için toplanmış bulunuyorlardı. Cebrail (a.s.), Peygamberimiz (s.a.v.)'i ileri sürdü. Peygamberimiz (s.a.v.) onlara imam oldu. Orada iki rekat namaz kıldı, kıldırđı. Cebrail (a.s.), Peygamberimiz (s.a.v.)'e:

"Kureyşliler, Allah'ın bir şeriki bulunduğunu, Hristiyanlar da Allah'ın bir oğlu olduğunu iddia ediyorlar! Sen, sor şu Peygamberlere bakalım, Yüce Allah için, şerik veya oğul olur mu?" dedi.

Peygamberimiz (s.a.v.) onlara sordu. Onlar;

"Biz tevhid ile Allah'ın bir oluşu inancını tebliğ etmek üzere gönderildik!" dediler ve Yüce Allah'ın vahdaniyetini, birliğini ikrar ettiler.

Peygamberimiz (s.a.v.)'in Kendisine Sunulan İçeceklerden Sütü Tercih Edişi:

Peygamberimiz (s.a.v.)'e iki kap getirildi ki; kabın birisinde şarap, diğerinde süt vardı.(Buhârî, Sahih, c. 4, s. 141)

"Bunlardan hangisini istersen, al!" denildi. Peygamberimiz (s.a.v.) onlara baktı. Şarabı bırakıp sütü seçti, aldı, içti.(Ahmed, c. 2, s. 282) Cebrail (a.s.), Peygamberimiz (s.a.v.)'e:

"Sen fıtratı seçtin, (veya Hamdolsun Allah'a ki, seni fıtrata yöneltti.) Eğer sen şarabı almış olsaydın, senden sonra ümmetin azardı. Sütü tercih etmekle sen de fıtratla yöneltildin, ümmetin de fıtrata yöneltildi. Şarap size haram kılındı!" dedi.

Peygamberimiz (s.a.v.)'in Göklere Çıkarılışı ve Orada Bazı Peygamberlerle Karşılaşım Selamlaşması:

Cebrail (a.s.), Peygamberimiz (s.a.v.)'i Beyt-i Makdis'teki Sahra'nın üzerine çıkardı. Peygamberimiz (s.a.v.), bakınca, orada, tabanı Sahra'da, tepesi semada, meleklerin inip çıktıkları, bakanların ondan daha güzel bir şey görmedikleri bir Miraç'ın kurulu olduğunu gördü! İbn İshak'ın Ebû Saîd el-Hudrî'den rivâyet ederek bildirdiğine göre Peygamberimiz (s.a.v.) buyurmuştur ki:

"Beyt-i Makdis'te olanlardan boşaldıktan sonra, Miraç'a götürüldüm. Ben, şimdiye kadar, ondan daha güzel bir şey görmedim. O, öyle bir şeydir ki; ölünüz, ölüm anında gözlerini ona diker! Âdem oğullarının ruhları, göklere onun üzerinde çıkarılır! Arkadaşım Cebrail, beni kanadının üstüne koydu, ona yükseltti. Gök kapılarından, Hafaza diye anılan kapıya kadar çıkardı."

Dünya semasına varılınca, Cebrail (a.s.), o göğün kapısını çaldı. Bekçisi olan meleğe:

"Aç!" dedi.

"Kimdir o? Kimsin sen?" denildi. Cebrail (a.s.):

"Cebrail'im!" dedi.

"Yanında kimse var mı?" diye soruldu. Cebrail (a.s.):

"Yanımda Muhammed (s.a.v.) var!" dedi.

"O (Miraç için), gönderildi mi?" diye soruldu. Cebrail (a.s.):

"Evet! Gönderildi" dedi. Kapı açılıp dünya semasının üstüne çıktıkları zaman, orada oturan, sağında ve solunda birtakım karaltılar bulunan, sağına baktıkça gülen, soluna baktıkça da ağlayan bir zat ile karşılaşırlar. Cebrail (a.s.), Peygamberimiz (s.a.v.)'e:

"Selam ver ona!" dedi. Peygamberimiz (s.a.v.) selam verdi. O da, Peygamberimiz (s.a.v.)'in selamına mukabele etti ve "Hoş geldin, safa geldin salih Peygamber! Salih oğlum!" dedi. Peygamberimiz (s.a.v.), Cebrail (a.s.)'a:

"Kim bu?" diye sordu. Cebrail (a.s.):

"Bu, atan Âdem (a.s.)'dir. Sağındaki ve solundaki şu karaltılar da, onun soyundan gelen çocuklarının ruhlarıdır. Onlardan, sağında olanlar Cennetlik, solunda olan karaltılar da Cehennemliktirler! Sağına bakınca güler, soluna bakınca da ağlar!" dedi.

Sonra, ikinci kat göğe yükseldiler. Cebrail (a.s.) o göğün kapısını çaldı. Bekçisine:

"Aç!" dedi.

"Kimdir o? Kimsin sen?" denildi. Cebrail (a.s.):

"Cebrail'im!" dedi.

"Yanında kimse var mı?" diye soruldu. Cebrail (a.s.):

"Yanımda Muhammed (s.a.v.) var!" dedi.

"O (Miraç için), gönderildi mi?" diye soruldu. Cebrail (a.s.):

"Evet!" deyince, göğün kapısı açıldı. İkinci semada, teyze oğulları olan İsa b. Meryem ve Yahya b. Zekeriyya (a.s.)'larla karşılaştılar. Cebrail (a.s.):

"Bunlar, Yahya ve İsa (a.s.)'dır. Selam ver onlara!" dedi. Peygamberimiz (s.a.v.) selam verdi. Onlar da, Peygamberimiz (s.a.v.)'in selamına mukabele ettiler ve:

"Hoş geldin, safa geldin salih kardeş! Salih Peygamber!" dediler. Ve hayır dua ettiler.

İsa (a.s.); orta boylu, hamamdan çıkmış gibi kırmızıya çalar ak benizli, düz saçlı ve yüzü çok benli idi.

Sonra, üçüncü kat göğe yükseldiler. Cebrail (a.s.) göğün kapısını çaldı. Göğün bekçisine:

"Aç!" dedi.

"Kimdir o? Kimsin sen?" denildi. Cebrail (a.s.):

"Cebrail'im!" dedi.

"Yanında kimse var mı?" diye soruldu. Cebrail (a.s.):

"Yanımda Muhammed (s.a.v.) var!" dedi.

"O (Miraç için), gönderildi mi?" diye soruldu. Cebrail (a.s.):

"Gönderildi!" dedi. Kapı açılınca, kendisine güzelliğın yarısı verilmiş olan Yusuf (a.s.)'la karşılaştılar. Peygamberimiz (s.a.v.):

"Ey Cebrail! Kim bu?" diye sordu. Cebrail (a.s.):

"Bu, senin kardeşin Yusuf b. Yakub (a.s.)'dır! Selam ver ona!" dedi. Peygamberimiz (s.a.v.) selam verdi. O da, Peygamberimiz (s.a.v.)'in selamına mukabele ettikten sonra:

"Hoş geldin! Safa geldin! Salih kardeş! Salih Peygamber!" dedi.

Sonra, dördüncü kat göğe yükseldiler. Cebrail (a.s.) göğün kapısını çaldı.

"Sen kimsin?" denildi. Cebrail (a.s.):

"Cebrail'im!" dedi.

"Yanında kimse var mı?" diye soruldu. Cebrail (a.s.):

"Muhammed (s.a.v.) var!" dedi.

"O (Miraç için), gönderildi mi?" diye soruldu. Cebrail (a.s.):

"Gönderildi!" dedi. Göğün kapısı açılınca, İdris (a.s.)'la karşılaştılar. Peygamberimiz (s.a.v.), Cebrail (a.s.)'a:

"Kim bu?" diye sordu. Cebrail (a.s.):

"Bu, İdris (a.s.)'dır. Selam ver ona!" dedi. Peygamberimiz (s.a.v.) selam verdi. O da, Peygamberimiz (s.a.v.)'in selamına mukabele ettikten sonra, Peygamberimiz (s.a.v.)'a:

"Hoş geldin! Safa geldin! Salih kardeş! Salih Peygamber!" dedi. Ve hayır dua etti.

Bundan sonra, beşinci kat göğe yükseldiler. Cebrail (a.s.) göğün kapısını çaldı.

"Sen kimsin?" denildi.

Cebrail (a.s.):

"Cebrail'im!" dedi.

"Yanında kimse var mı?" diye soruldu. Cebrail (a.s.):

"Muhammed (s.a.v.) var!" dedi.

"O (Miraç için), gönderildi mi?" diye soruldu.

"Gönderildi!" cevabıyla mukabele edildi.

Göğün kapısı açılınca, orada Harun b. İmran (a.s.)'la karşılaştılar. Kendisi, ak saçlı, gür ve aksakallı idi. Son derece güzel yüzlü idi. Peygamberimiz (s.a.v.):

"Ey Cebrail! Kim bu?" diye sordu. Cebrail (a.s.):

"Bu, kavmi içinde sevdirmiş Harun (a.s.)'dır! Selam ver ona!" dedi. Peygamberimiz (s.a.v.) selam verdi. O da, Peygamberimiz (s.a.v.)'in selamına mukabele ettikten sonra, Peygamberimiz (s.a.v.)'a:

"Hoş geldin! Safa geldin salih kardeş! Salih Peygamber!" dedi. Hayır dua etti.

Sonra, altıncı kat göğe yükseldiler. Cebrail (a.s.) göğün kapısını çaldı.

"Sen kimsin?" denildi. Cebrail (a.s.):

"Cebrail'im!" dedi.

"Yanında kimse var mı?" diye soruldu. Cebrail (a.s.):

"Muhammed (s.a.v.) var!" dedi.

"O (Miraç için), gönderildi mi?" diye soruldu. Cebrail (a.s.):

"Gönderildi!" dedi. Göğün kapısı açılınca, orada Musa (a.s.) ile karşılaştılar. Musa (a.s.); uzun boylu, esmer tenli, yüksek burunlu, kulaklarına kadar uzanan düz saçlı, hafif etli idi. Sanki, Şenue kabilesi erkeklerinden biri! Peygamberimiz (s.a.v.):

"Ey Cebrail! Kim bu?" diye sordu. Cebrail (a.s.):

"Bu, kardeşin Musa b. İmran (a.s.)'dır! Selam ver ona!" dedi. Peygamberimiz (s.a.v.) selam verdi. O da, Peygamberimiz (s.a.v.)'in selamına mukabele ettikten sonra, Peygamberimiz (s.a.v.)'a:

"Hoş geldin! Safa geldin! Salih kardeş! Salih Peygamber, Ümmî Peygamber!" dedi. Ve hayır dua etti.

Sonra, yedinci kat göğe yükseldiler. Cebrail (a.s.) göğün kapısını çaldı.

"Sen kimsin?" denildi. Cebrail (a.s.):

"Cebrail'im!" dedi.

"Yanında kim var?" diye soruldu. Cebrail (a.s.):

"Muhammed (s.a.v.) var!" dedi.

"O (Miraç için), gönderildi mi?" diye soruldu. Cebrail (a.s.):

"Gönderildi!" dedi. Göğün kapısı açılınca, orada İbrahim (a.s.)'la karşılaştılar ki, kendisi sırtını Beyt-i Mâmur'a dayanış, Beyt-i Mamur'un kapısının önündeki bir kürsü üzerinde oturuyordu. Beyt-i Mâmur'a her gün yetmiş bin melek girer, girenler de bir daha geri dönmezdi. Peygamberimiz (s.a.v.), Cebrail (a.s.)'a bunun ne olduğunu sordu. Cebrail (a.s.):

"Bu, Beyt-i Mâmur'dur!" dedi. İbrahim (a.s.) için de:

"Selam ver ona!" dedi. Peygamberimiz (s.a.v.) selam verdi. O da, Peygamberimiz (s.a.v.)'in selamına mukabele ettikten sonra, Peygamberimiz (s.a.v.)'a:

"Hoş geldin! Safa geldin! Salih oğlum! Salih Peygamber!" dedi. Kendisi, çok yaşlı, ulu ve heybetli bir zat idi. Ona, soyundan gelen çocuklarından simaca en çok benzeyeni de, Peygamberimiz (s.a.v.)'di. Peygamberimiz (s.a.v.), Cebrail (a.s.)'a:

"Ey Cebrail! Kim bu?" diye sordu. Cebrail (a.s.) da:

"Bu, atan İbrahim (a.s.)'dır!" dedi.

İbrahim (a.s.)'ın, Cennete Çokça Fidan Dikmelerini Müslümanlara Tebliğ Etmesini

Peygamberimiz (s.a.v.)'a Tavsiye Edışı:

İbrahim (a.s.), Peygamberimiz (s.a.v.)'e:

"Ümmetine benden selam söyle! Onlara emret! Haber ver de, Cennete fidan dikmeyi çoğaltsınlar! Çünkü Cennet'in toprağı güzel, suyu tatlı, arzı da geniş ve düzlüktür!" dedi. Peygamberimiz (s.a.v.):

"Cennete dikilecek fidan nedir?" diye sordu. İbrahim (a.s.):

"Cennete dikilecek fidan 'Sühânallâhi ve'l-hamdülillâhi ve lâ ilahe illallâhu vallâhu ekber (Allah her noksandan münezzehtir. Bütün övmeler, övülmeler Allah'a mahsustur. Allah'tan başka hiçbir ilah yoktur! Allah, en büyüktür!)dir" dedi.(Ahmed b. Hanbel, c. 5, s. 418)

Sidretü'l-Müntehâ'ya Yükseliş:

Cebrail (a.s.), Peygamberimiz (s.a.v.)'i, yedinci kat göğün üzerinde bulunan ve Allah'tan başkasınca bilinmeyen makamlara yükseltti. Sidretü'l-Müntehâya kadar götürdü, yükseltti.

"Bu, Sidretü'l-Müntehâ'dır!" dedi.

Sidretül-Müntehâ: kökü altıncı kat gökte ve gövdesi, dalları yedinci kat göğün üzerinde(Bedrüddin Aynî, Umdetu'l-Kârî), gölgesiyle bütün gökleri ve Cennet'i gölgeleyen, yaprakları fil kulakları gibi, meyveleri küpler kadar bir ağaçtı ki, onu Yüce Allah'ın celâl ve azamet nurunun tecellisi kapladıkça kaplamış, öyle renklere bürümüş, yakut veya zümrüt veya benzeri cevherlere çevirmiş, o kadar güzelleştirmişti ki, Allah'ın yarattıklarından hiçbiri, onun güzelliğini tavsif edemezdi.

Sidretü'l-Müntehâ ki; bütün Peygamberlerin ve meleklerin işleri ona varır, dayanır. Yaratıkların ilmi onda nihayet bulur, onun yukarısında olanlar hakkında hiçbir bilgileri bulunmaz! Yeryüzünden semaya çıkan, onda nihayet bulur. Alınacağı zaman da, ondan alınır.

Refref ve Öteler Ötesindeki Buluşma:

Peygamberimiz (s.a.v.)'in bildirdiklerine göre; Cebrail (a.s.), Peygamberimiz (s.a.v.)'i yukarı götüre götüre, nihayet (kaza ve kaderi yazan) kalemlerin cızırtılarını işitecek kadar yüksek bir yere çıkardı.

Peygamberimiz (s.a.v.); Cennet'ten, yemyeşil bir Refref'in birden ufku kapladığını, doldurduğunu gördü. Peygamberimiz (s.a.v.), onun (Refref'in) üzerine oturdu.

Cebrail (a.s.), Peygamberimiz (s.a.v.)'den ayrıldı. Peygamberimiz (s.a.v.); Aziz ve Cebbar olan Rabbine yükseltilip yaklaştırıldı. Kendisinden bütün sesler kesildi. Peygamberimiz (s.a.v.), Yüce Rabbinin:

"**Korkma yâ Muhammed! Yaklaş!**" buyruğunu işitmeye başladı. Nihayet, hiçbir kimsenin hiçbir zaman erişememiş olduğu Yakınlık Makamına, İlahî Kabule, İlahî İkrâm ve İhsana nail oldu!

İbn-i Abbas'tan rivâyet edildiğine göre, Peygamberimiz (s.a.v.):

"**Ben, Yüce Rabbimi gördüm!**" buyurmuştur.(Kadı İyaz, c. 1, s. 163)

Peygamberimiz (s.a.v.); Cebrail (a.s.)'ın da, Mele-i A'lâ'da, Allah korkusu ve saygısından, eskimiş deve çuluna benzediğini görmüştür.(Ahmed b. Hanbel, Müsned, c. 1, s. 285)

Yüce Allah; Miraç gecesinde, Peygamberimiz (s.a.v.)'a vahy etmek istediğini, istediği gibi vahyetti.

Yüce Allah, İbrahim (a.s.)'ı halîliyet ile, Musa (a.s.)'ı kelamı ile, Muhammed (s.a.v.)'i de rü'yetle mümtaz kılmıştır.

Miraç Mülâkatında Peygamberimiz (s.a.v.)'e Verilenler:

Peygamberimiz (s.a.v.)'e Miraç'ta üç şey verildi:

1- Elli vakit namaz sevabına denk, beş vakit namaz verildi.

"Yâ Muhammedi Bu namazlar, her gün ve gecede, beş namazdır! Amma, her namaz için, on sevab vardır! Bu, yine, elli namaz demektir.(Ahmed b. Hanbel, c. 3, s. 149) Bende söz bir olur, değişmez! Her kim, bir hayır işlemek ister ve onu yapmazsa, o kimseye (bu iyi niyetinden dolayı) bir sevap yazılır, yaparsa on sevap yazılır. Her kim de, bir kötülük yapmak ister, onu yapmazsa, ona bir şey yazılmaz. O kötülüğü yaparsa, bir günah yazılır!" buyurdu.(İbn Ebi Şeybe, Musannef, c. 14, s. 304-305)

2- Bakara sûresinin son âyetleri verildi.

"Peygamber, Rabbinden kendisine indirilene iman etti, müminler de (iman ettiler). Her biri; Allah'a, meleklerine, kitaplarına ve peygamberlerine iman ettiler ve şöyle dediler: 'Onun peygamberlerinden hiçbirini (diğerinden) ayırt etmeyiz.' Yine: 'İşittik ve itaat ettik. Ey Rabbimiz! Senden bağışlama dileriz. Sonunda dönüş yalnız sanadır' dediler. Allah bir kimseyi ancak gücünün yettiği şeyle yükümlü kılar. Onun kazandığı iyilik kendi yararına, kötülük de kendi zararınadır. (Şöyle diyerek dua ediniz): 'Ey Rabbimiz! Unutur, ya da yanılırsak bizi sorumlu tutma! Ey Rabbimiz! Bize, bizden öncekilere yüklediğin gibi ağır yük yükleme. Ey Rabbimiz! Bize gücümüzün yetmediği şeyleri yükleme! Bizi affet. Bizi bağışla. Bize acı! Sen bizim Mevlâmızsın. Kâfirler topluluğuna karşı bize yardım et.'"(el-Bakara, 2/285-286)

3- Peygamberimiz (s.a.v.)'in ümmetinden olup da, Allah'a şerik koşmayanlardan Mukhimât bağışlandı.(Ahmed b. Hanbel, Müsned, c. 1, s. 422) Mukhimât; insanı Cehennem'e sürükleyen büyük ve tehlikeli günahlar, demektir.

Peygamberimiz (s.a.v.), bir gün:

"İnsanı helake sürükleyen yedi şeyden sakınınız!" buyurmuştu.

"Yâ Rasûlallah! Nedir bu tehlikeli şeyler?" diye sordular. Peygamberimiz (s.a.v.):

"Allah'a şerik koşmak, sihir (büyü) yapmak, Yüce Allah'ın öldürülmesini haram kıldığı nefsi, haksız yere öldürmek, faiz yemek, yetim malı yemek, savaş meydanından kaçmak, zinadan korunan, böyle bir şey hatırandan bile geçmeyen Müslüman kadınlarına zina isnat etmektir!" buyurdu.(Abdurrezzak, Musannef, c. 11, s. 17)

Miraç Gecesinde Peygamberimiz (s.a.v.)'in Cennet'e Götürülüşü:

Yüce Allah, Peygamberimiz (s.a.v.)'a vahyedeceğini vahyettikten sonra, Peygamberimiz (s.a.v.), Cebrail (a.s.) tarafından Cennet'e götürüldü.(Buhârî, Sahîli, c. 1, s. 93)

Cennetin eni, göklerle (altlarındaki) yer kadar olup Peygamberimiz (s.a.v.) orada; inciden, yakuttan, zebercetten.. köşkler, inciden kubbeler (kubbeli evler) gördü. Cennet'in toprağını da, misk kokar bir halde buldu.

İki yanında içi boş inciden yapılmış kubbeler (kubbeli evler) dizili bir ırmak da gördü ki, inci, yakut çakılları ve misk üzerinde akıp gidiyordu. Peygamberimiz (s.a.v.):

"Ey Cebrail! Nedir bu?" diye sordu. Cebrail (a.s.):

"Bu, sana Yüce Allah'ın vermiş olduğu Kevser ırmağıdır!" dedi.(Ahmed b. Hanbel, c. 3, s. 263) Kevser ırmağının suyu da, baldan daha tatlı ve süttten daha ak idi.

Peygamberimiz (s.a.v.)'e Cehennem'in Gösterilişi:

Peygamberimiz (s.a.v.); dünya semasında kendisini güler yüzle karşılayan melekler arasında, yüzü hiç gülmeyen, Cehennem'in hâzini, bekçisi Mâlik adındaki bir melek de karşılaşmıştı.

Peygamberimiz (s.a.v.), onun kim olduğunu Cebrail (a.s.)'dan sorup öğrenince, Cebrail (a.s.)'a:

"Cehennem'i bana göstermesini ona emretmez misin?" diye sormuştu. Cebrail (a.s.) da:

"Olur!" diyerek Cehennem'in bekçisi Mâlik'e:

"Ey Mâlik! Muhammed (s.a.v.)'e Cehennemi göster!" demişti. Mâlik;

Cehennem'in üzerinden örtüsünü açınca, Cehennem öyle kaynamaya ve kabarmaya başladı ki, Peygamberimiz (s.a.v.) onun gördüğü her şeyi yakalayıp yakıvereceğini sandı. Hemen, Cebrail (a.s.)'a:

"Ey Cebrail! Mâlik'e emret de, onu yerine geri çevirsin!" buyurdu. Cebrail (a.s.) da, Cehennem'i yerine çevirmesi için, Mâlik'e emretti. O da, Cehennem'e:

"Sakin ol!" dedi. Cehennem, çıkmış olduğu yerine girince, Mâlik onun üzerine örtüsünü tekrar örttü.(İbnHişam, Sîre, c.2, s. 45-46)

Peygamberimiz (s.a.v.);

Cehennem'deki susuzluk azaplarını, azap zincirlerini, azap yılan ve akreplerini, oradaki azaplardan daha bazılarını da gördü.

Peygamberimiz (s.a.v.), bir hadis-i şeriflerinde:

"Eğer benim bildiğimi sizler de bilmiş olsaydınız, muhakkak ki, pek az güler ve çok ağlardınız!" buyurmuştur.(Ahmed b. Hanbel, Müsned, c. 3, s. 210)

Peygamberimiz (s.a.v.)'in Mekke'ye Dönüşü:

Peygamberimiz (s.a.v.), Mekke'ye dönmek üzere, Beyt-i Makdis Mescidi'nin kapısına bağladığı Burak'a binip Mekke'ye döndü. Peygamberimiz, İsrâ ve Miraç'ı, bir gece içinde, yatsı namazı ile sabah namazı arasında vuku buldu.(İbn İshak, İbnHişam, c. 2, s. 43)

Abdumuttaliboğulları'nın Peygamberimiz (s.a.v.)'i Aramaya Çıkışları:

Abdumuttaliboğulları, İsrâ ve Miraç gecesinde, Peygamberimiz (s.a.v.)'i bulamayınca, aramaya çıkmışlardı. Hatta, Hz. Abbas, Zîtuvâ'ya kadar gitti. Oralarda, yüksek sesle:

"Yâ Muhammed, Yâ Muhammed!" diyerek bağırdı. Peygamberimiz (s.a.v.):

"Lebbeyk! Buyur!" diye karşılık verince, Hz. Abbas:

"Ey kardeşimin oğlu! Sen kavmini gecedен beri zahmet ve meşakkate soktun! Nerede idin?" dedi. Peygamberimiz (s.a.v.):

"Beyt-i Makdis'e gittim" buyurunca, Hz. Abbas:

"Bu gecenin içinde mi?" diye sordu. Peygamberimiz (s.a.v.):

"Evet. Bu gecenin içinde gidip geldim!" buyurunca, Hz. Abbas:

"Her halde, senin başına ancak hayır gelmiş olmalıdır!" dedi. Peygamberimiz (s.a.v.):

"Benim başıma hayırdan başka bir şey gelmemiştir!" buyurdu.(İbn Sa'd, Tabakâtü'l-kübrâ, c.1, s.214)

İsrâ ve Miraç Mucizesinin Kureyş Halkına Haber Verilişi:

Peygamberimiz (s.a.v.); İsrâ ve Miraç'ını Kureyş müşriklerine gidip haber vermek üzere ayağa kalkınca, Ebû Talib'in kızı Ümmü Hâni Hatun, Peygamberimiz (s.a.v.)'in ridasının ucundan tutup:

"Ey amcamın oğlu! Ey Allah'ın Peygamberi! Sana and veriyorum. Bunu halka söyleme! Onlar seni yalanlarlar. Üzerler!" dedi. Peygamberimiz (s.a.v.):

"Vallahi, ben bunu onlara söyleyeceğim!" buyurdu.(İbn Hişam, c. 2, s. 43) Ümmü Hâni Hatun, Habeşli cariyesine:

"Yazıklar olsun sana! Git de, Rasûlullah (s.a.v.) o halka ne söylüyor? Halk ona ne söylüyor? Göz kulak ol!" dedi.

Peygamberimiz (s.a.v.) İsrâ ve Miraç'ını Kureyş müşriklerine gidip haber vereceği zaman;

"Ey Cebrail! Kavmim beni tasdik etmezler" Cebrail (a.s.):

"Ebû Bekir seni tasdik eder" dedi. Bunun üzerine, Peygamberimiz (s.a.v.), gidip, Kâbe'nin Hicr diye anılan yerinde ayakta durarak Kureyş müşriklerine İsrâ hadisesini haber verince, onlar şaştlar:

"Doğrusu, biz şimdiye kadar bunun gibisini hiç işitmedik! Bu, şaşılacak, inanılmayacak şey! Vallahi, deve Mekke'den Şam'a gidişte bir ayda, dönüşte de bir ayda sürülüp götürülür! Muhammed bir tek gecenin içinde oraya gider de, Mekke'ye dönebilir mi? Biz Beyt-i Makdis'e, devemizin ciğerlerine, böğürlerine vura vura bir ayda varırız. O oraya bir tek gecenin içinde gitmiş ha! Ey Muhammed! Buna delilin nedir?" dediler(İbn Hişam, c. 2, s. 43) ve yalanladılar.

Peygamberimiz (s.a.v.), yalanlanmaktan üzgün bir halde, bir tarafa çekilip oturduğu sırada, yanına Ebû Cehil gelerek oturdu. Alaylı bir tavırla:

"Geceleyin yararlandığın bir şey var mı?" diye sordu. Peygamberimiz (s.a.v.):

"Evet! Vardır!" buyurdu. Ebû Cehil:

"Ne imiş o?" diye sordu. Peygamberimiz (s.a.v.):

"Geceleyin götürüldüm!" buyurdu. Ebû Cehil:

"Nereye?" diye sordu. Peygamberimiz (s.a.v.):

"Beyt-i Makdis'e!" buyurdu. Ebû Cehil:

"Sonra da aramızda sabahladın ha!" dedi. Peygamberimiz (s.a.v.):

"Evet!" buyurdu. Ebû Cehil, Peygamberimiz (s.a.v.) söylediği sözü inkâr eder korkusu ile kavmini onun yanına çağırarak istedi ve:

"Bana söylediğin sözü onlara da söyleyesin diye, kavmini senin yanına çağırmamı uygun görür müsün?" dedi. Peygamberimiz (s.a.v.):

"Olur!" buyurunca, Ebû Cehil:

"Ey Ka'b oğulları cemaati!" diyerek çağırmaya başladı. Meclislerinden silkinip kalkanlar, gelip Peygamberimiz (s.a.v.)'le Ebû Cehil'in yanına oturdular. Ebû Cehil, Peygamberimiz (s.a.v.)'e:

"Haydi, bana söylediğini, kavmine de söyle!" dedi. Peygamberimiz (s.a.v.):

"Ben geceleyin götürüldüm!" buyurdu.

"Nereye?" diye sordular. Peygamberimiz (s.a.v.):

"Beyt-i Makdis'e!" buyurdu.

"Sonra da aramızda sabahladın ha!" dediler. Peygamberimiz (s.a.v.):

"**Evet!**" buyurunca, Peygamberimiz (s.a.v.)'in sözünü yalanlamak için, şaşkınlıklarından ve inkârlarından, kimisi ellerini çırpıtlar, kimisi de ellerini başlarına koydular! Kureyş müşrikleri, hemen, Hz. Ebû Bekir'in yanına vardılar. Ona:

"Ey Ebû Bekir! Senin sahibin hakkındaki şeyden haberin var mı? O, güya, bu gece Beyt-i Makdis'e varmış! Orada namaz kılmış! Sonra da Mekke'ye dönmüş!" dediler. Hz. Ebû Bekir:

"Siz onun hakkında yalan söylüyorsunuz!" dedi. Müşrikler:

"Hayır! Kendisi, şuradaki Mescid'de halka böyle söyledi!" dediler. Hz. Ebû Bekir:

"Vallahi, eğer o bunu söyledi ise, muhakkak, doğrudur!" dedi. Müşrikler:

"Sen onu doğruluyor, kendisinin bir gecede Beyt-i Makdis'e gidip sabahtan önce Mekke'ye geldiğini doğru buluyor musun?" dediler. Hz. Ebû Bekir:

"**Evet! Bunda şaşacağınız ne var? Vallahi, ben onu bundan daha uzak olanında, gecenin veya gündüzün herhangi bir saatinde kendisine semadan haber geldiğini bana haber verdiğinde tasdik edip duruyorum!**"(İbn Hişam, Sîre, c. 2, s. 40) dedikten sonra, Peygamberimiz (s.a.v.)'in yanına geldi ve:

"Ey Allah'ın Peygamberi! Sen şu halka bu gece Beyt-i Makdis'e gittiğini söyledin mi?" diye sordu. Peygamberimiz (s.a.v.):

"**Evet!**" buyurdu. Hz. Ebû Bekir:

"Ey Allah'ın Peygamberi! Onu bana tarif ve tavsif et! Çünkü ben oraya gitmişimdir." dedi.

Beyt-i Makdis, hemen, Peygamberimiz (s.a.v.)'in gözünün önüne geldi. Peygamberimiz (s.a.v.), ona bakarak, Hz. Ebû Bekir'e Beyt-i Makdis'i birer birer tarif etmeye başlamış; anlattıkça, Hz. Ebû Bekir de:

"Doğru söylüyorsun! Ben şahadet ederim ki; sen Allah'ın Rasûlü'sün!" demiştir. Peygamberimiz (s.a.v.) de:

"**Ey Ebû Bekir! Sen, Sıddîk'sın!**" buyurmuş ve o gün ona **Sıddîk** ismini vermiştir.(İbn-i Hişam, Sîre, c. 2, s. 39-40)

Müşriklerin Peygamberimiz (s.a.v.)'e Beyt-i Makdis ve Beyt-i Makdis Mescidi Hakkında Sorular Sormaları:

Müşriklerden, o beldeleri gezmiş ve Beyt-i Makdis Mescidi'ni görmüş olanlar, Peygamberimiz (s.a.v.)'e:

"Sen Beyt-i Makdis Mescidi'ni bize tarif ve tavsif edebilir misin?" diye sordular. Peygamberimiz (s.a.v.):

"**Oraya gittim!**" buyurdu ve tarif etmeye başladı. Bazı noktalarda tereddüde düşünce, Beyt-i Makdis Mescidi Peygamberimiz (s.a.v.)'in gözünün önüne getirildi ve ona bakarak, müşriklerin sorularını cevapladı. Müşrikler:

"Vallahi, tarif ve tavsifte isabet ettin!" dediler. Peygamberimiz (s.a.v.), bu hususu şöyle anlatır:

"**Kureyşliler, gezdiğim yerler, özellikle Beyt-i Makdis hakkında, bana birçok sorular sormaya başladılar ki, ben İsrâ gecesi onları zihnimde iyice tesbit ve hıfz etmiş degildim. Bunun için, o kadar sıkılmışım ki, böyle bir sıkıntıya hiç düşmemiştim. Derken, Yüce Allah benimle Beyt-i Makdis arasındaki uzaklığı kaldırdı da, ne sordularsa, ona bakarak, sorularını birer birer cevapladım.**(İbn-i Sa'd, Tabakâtü'l-kübrâ, c.1, s.215) **Bana: 'Beytül-Makdis'in kaç kapısı var?' diye sordular. Ben de, Beyt-i Makdis'e bakıp, onlara haber verdim...**"(İbn Sa'd, Tabakât, 11, s. 215)

Müşriklerin Kervanları Hakkındaki Soruları:

Kureyş müşrikleri:

"Ey Muhammed! Sen bize kervanımızdan haber ver! O bizim için Beyt-i Makdis'ten daha önemlidir. Sen onlardan bir şeye rastladın mı?" dediler. İçlerinden birisi de:

"Yâ Muhammed! Sen şu, şu yerdeki develerimize rastladın mı?" diye sordu. Peygamberimiz (s.a.v.):

"Evet! Vallahi, filan oğullarına rastladım. Onlar bir deve kaybetmişler ve onu aramaya gitmişlerdi. Konak yerlerinde de onlardan hiç kimse yoktu. Susamıştım. Onların içinde su bulunan bir kapları vardı ki, onun üzerine bir şey örtmüşlerdi. Örtüsünü açtım ve içindeki suyu içtim. Sonra, üzerini, yine eskisi gibi kapadım. Onların kafilesi, şimdi Beyzâ'dan, Ten'im yokuşundan iniyordu. Kafilenin önünde boz, siyah renkli erkek bir deve, devenin üzerinde de birisi siyah, birisi de alaca iki çuval vardır!" buyurunca, Velid b. Mugîre:

"Sihirbaz!" dedi. Peygamberimiz (s.a.v.), sözlerine devamla:

"Yanınıza geldikleri zaman, onlara sorun. Kaplarındaki suyu içilmemiş bulmuşlar mıdır?" buyurdu. Müşrikler:

"Lât ve Uzzâ'ya andolsun ki, bu bir delildir!" dediler. Peygamberimiz (s.a.v.):

"Şu, şu vadide filan oğullarının kafilesine de rastladım. Onları bir hayvanın gizli sesi ürkütmüş; bir develeri kaçmıştı. Ben kaçan develerinin yerini onlara gösterdim!" buyurdu.

Kureyş müşrikleri, Ten'im yokuşuna doğru hızla gittiler. Peygamberimiz (s.a.v.)'in verdiği haberleri yalana çıkarma umurlusu ile kervanı gözlemeye başladılar. Kervan görününce:

"Vallahi, işte kervan geliyor! Boz deveyi de en öne sürmüşler!?" dediler. İlk karşılaştıkları deve, kendilerine tarif edildiği gibi idi. Kafileye su kabından sordular. Onlar da, onu su dolu olarak bıraktıklarını, üzerini örttüklerini, fakat sonradan örtüsünü açtıkları zaman içinde su bulamadıklarını haber verdiler. Kureyş müşrikleri, diğer kafilelere de, soracaklarını sordular.

"Doğrudur! Vallahi, kendisinin anmış olduğu vadide ürkütüldük ve bir devemiz de kaçtı. Bir adamın sesini işittik ki, o bizi devemize çağırıyordu! Deveyi onun çağırıldığı yerde bulduk ve tuttuk!" dediler. (İbn-i Hişam, Sîre, c. 2, s. 44)

Bazılarına göre; işittikleri ses, Peygamberimiz (s.a.v.)'in sesi idi.

Kureyş müşriklerinin, kervanlarındaki develerinin ve hatta çobanlarının sayısına varıncaya kadar, sormadıkları ve Peygamberimiz (s.a.v.)'den doğru cevaplarını almadıkları bir şey kalmadı.

Kureyş müşrikleri, kendilerine verilen haberlerin doğru çıktığını gördükleri halde, iman etmediler "Bu, açık bir sihirdir! Velid b. Mugîre'nin dediği doğru imiş!" dediler.

* M. Asım Köksal, İslam Tarihi, Şamil Yay., c.5, s.157-186.

İsrâ ve Miraç Hadisesine İman veya İnkârın Hükümü:

Aliyyü'l-Karî ise; "Miraç'ın Mekke'den Mescid-i Aksâ'ya kadarki kısmı Kitap'la sabittir. Bunu inkâr eden kâfir olur.

Mescid-i Aksâ'dan semaya kadarki kısmı meşhur hadislerle sabittir. Bunu inkâr eden kimse bidatçi olur.

Semadan Cennet'e, Arş'a ve mâverâ-i âleme çıkış ise haber-i âhâd ile sabittir. Bunu inkâr eden ise muhtî (hata etmiş) olur." demiştir. (Şerhu'l-Emâli, s. 20)

Rabb'imiz, Miraç Kandili'ni, bizlere ve tüm İslâm âlemine hayırlı ve mübarek kılsın!

Allâme Saadettin Taftazânî ise şöyle demektedir: "Rasûlullah'ın Miraç'ı, uyanık halinde ve bedeni ile olmuştur. Mescid-i Haram'dan Mescid-i Aksâ'ya kadar olan kısmı Kitap'la sabittir. Delili kesindir. Semaya kadar Miraç ise, meşhurdur. Semadan arşa ve diğer yerlere gitmesi ise, haber-i ehad ile sabittir."(Taftazânî, Şerhu'l-Akâit)

İsrâ Miraç Hadisesi Akılların Fevkinde Olağanüstü Bir Hadisedir:

Yer, zaman, hareket, ruh nitelikleri meselelerinin mahiyetiyle ilgili bulunan ve yüce Allah'ın kudretinin en büyük âyetlerinden olan Miraç mucizesi üzerinde düşünmek, aklın anlayış ölçüsünden çok yüksektir. Onun için demişlerdir ki o Miraç nitelendirilemeyecek kadar yücedir. Bu konuda şundan başka ne söylenebilir? O, her şeye gücü yeten ve sevendir. Hiçbir şey O'nu aciz bırakamaz. Nurundan yarattığı dostunu (Hz. Muhammed'i) ziyaretine davet etmiş, meleklerinin ileri gelenlerinden gönderdiklerini göndermiş. Cibril, binitinin üzenisini, Mikail de yularını tutmuş. Nihayet bir sınıra kadar varmış, sonra da noksan sıfatlardan münezzeh olan yüce Allah, dilediği şekilde o işi kendisi üstlenmiş. Şimdi O Allah'ın dostuna uzun gelecek hangi mesafe ve nurlu cesedine engel olacak hangi cisim düşünülebilir?

MİRAC'LA İLGİLİ HADİSLER

- Abdullah b. Mes'ud (r.a.) anlatıyor: "Miraç gecesinde, Rasûlullah (s.a.v.), Hz. İbrahim, Hz. Musa ve Hz. İsa ile karşılaştı. Kıyameti aralarında müzakere ettiler. Önce Hz. İbrahim (a.s.)'dan başlayıp ona Kıyamet'ten sordular. Onun Kıyamet hakkında herhangi bir bilgisi yoktu. Sonra Hz. Musa (a.s.)'a sordular. Kıyamet hakkında onun da bir bilgisi yoktu. Söz Hz. İsa (a.s.)'a geldi. O: "Kıyamet'in kopmasına yakın şeyler (alametler) hakkında bana bilgi verildi. Ama Kıyametin kopma (vaktini) Allah'tan başka hiç kimse bilemez" dedi. Sonra (Kıyamet'in alâmetlerinden biri olarak) Deccal'in çıkmasını anlattı. Şunları söyledi: "Sonra ben inip onu öldüreceğim ve bundan sonra halk memleketlerine dönecek. Bu defa onların karşısına Ye'cüc ve Me'cüc çıkacak ve her tepeden hızla hücum edeceklerdir. Onlar giderken rastladıkları her suyu içip tüketecekler ve uğrayacakları her şeyi bozup alt-üst edecekler. Bunun üzerine halk feryat ederek Allah'tan yardım dileyecek. Ben de Ye'cüc ve Me'cüc'ü öldürmesi için Allah'a dua edeceğim. (Duam kabul görecektir) ve yer onların (leşlerinin) kokusu ile çok pis kokacak. Ben yine Allah'a dua edeceğim! Allah da bir su gönderecek ve o su, onları taşıyıp denize atacaktır. Daha sonra dağlar ufaltılıp dağıtılacak ve yer, derinin yarılıp genişletildiği gibi yayılıp genişletilecek. İşte söylenen bu hal vukua gelince, insanlara yakınlığı itibariyle Kıyametin, ev halkı ne zaman doğumu ile aniden karşılaşacaklarını bilmedikleri hamile kadın gibi olacağı bana bildirildi."

Râvi el-Avvâm demiştir ki: "Bunun tasdiki Kitabullah'ta bulunmuştur: "**Nihayet, Ye'cüc ile Me'cüc'ün önündeki sed açıldığında, her tepeden saldırmağa başlarlar**"(el-Enbiyâ, 96)(İbn-i Mâce)

- Übey b. Ka'b (r.a.)'ın anlattığına göre: Rasûlullah (s.a.v.) Miraç gecesinde çok hoş bir koku hissetti.

"Ey Cibril bu güzel koku nedir?" diye sordu. O da anlattı:

"Bu mâşita (berber) kadının, iki oğlunun ve kocasının kabirlerinin kokusudur. Bunların hikâyesi şöyledir: Hızır (a.s.), Benî İsrâil'in ileri gelenlerinden biriydi. Onun yol güzergâhında manastırda oturan bir Rahip vardı. Hızır oradan geçtikçe rahip önüne çıkar, İslâm'ı öğretirdi. Hızır buluğa erince babası onu bir kadınla evlendirdi. Hızır, İslâm'ı hanımına öğretti ve bunu kimseye haber vermemesi hususunda söz aldı. Kendisi kadınlara yaklaşılmazdı. Bu sebeple bir müddet sonra kadını boşadı. Aradan zaman geçince babası, Hızır'ı bir başka kadınla evlendirdi. Hızır ona da İslâm'ı öğretti ve kimseye söylememesi için söz aldı. Bu sırrı o iki kadından biri tuttu, diğeri ifşa etti. (Böylece onun İslâm'ı yaydığı ortaya çıktı.) Bunun üzerine Hızır oradan kaçtı. Deniz ortasında bir adaya geldi. Odun kesmek için iki kişi oraya geldi ve onu gördüler. Bunlardan biri Hızır'ı gördüğünü gizledi, diğeri ifşa etti ve: "Ben Hızır'ı gördüm!" dedi. Ona: "Seninle beraber onu başka kim gördü?" denildi. O: "Falan kimse!" dedi. Ona soruldu ise de gördüğünü söylemedi. Onların dininde yalan söyleyen öldürülürdü. Zamanla bu sır tutan adam, öbür sır tutan kadınla evlendi. Bu kadın, Firavun'un kızının başını tararken tarak elinden düştü. Kadıncağız: "Firavun helak olsun!" dedi. Kız bunu babasına haber verdi. Kadının kocasından başka iki de oğlu vardı. Firavun, onları da çağırttı. Bunları dinlerinden çevirmek için Firavun ısrar etti. Onlar direndiler. O zaman Firavun: "Öyleyse sizi öldüreceğim!" dedi. Karı-koca: "Bu, tarafınızdan bize bir ihsan olur!" diye merdane cevap verdiler ve: "Madem öldüreceksin hiç olsun bizi bir kabre koy!" dediler. O da öyle yaptı. Rasûlullah (s.a.v.), Miraç'ta iken güzel bir koku duydu, Cibril (a.s.)'a bunu sordu. O da bu hâdiseyi anlattı."

• Hz. Enes (r.a.) anlatıyor: Rasûlullah (s.a.v.) buyurdular ki: "**Miraç sırasında yanlarından geçtiğim her zat bana mutlaka "Ey Muhammed! Ümmetine hacamat olmalarını emret demiştir."** (İbn-i Mâce)

• Enes b. Mâlik (r.a.) anlatıyor: Rasûlullah (s.a.v.) buyurdular ki: "**Miraç gecesinde Cennet'in kapısı üzerinde şu ibarenin yazılı olduğunu gördüm: 'Sadaka on misliyle mükâfatlandırılacaktır. Ödünç para on sekiz misliyle mükâfatlandırılacaktır.'** Ben: 'Ey Cibril! Ödünç verilen şey ne sebeple sadakadan daha üstün oluyor?' diye sordum. 'Çünkü' dedi, 'dilenci (çoğu kere) yanında para olduğu halde sadaka ister. Borç isteyen ise, ihtiyacı sebebiyle talepte bulunur.'" (İbn-i Mâce)

• Hz. Ebû Hureyre (r.a.) anlatıyor: Rasûlullah (s.a.v.) buyurdular ki: "**Miraç gecesi, bir kavme uğradım ki, karınları evler gibi iri idi. Bu karınların içi yılanlarla dolu idi ve yılanlar dışardan gözüküyorlardı. Ben: 'Ey Cibril bunlar kimlerdir?' diye sordum. 'Bunlar fâiz yiyenler!' dedi...**" (İbn-i Mâce)

• "...Sonra Sidretü'l-Müntehâ'ya çıkarıldım. Bunun meyveleri (Yemen'in) hecer testileri gibi iri idi, yaprakları da fil kulakları gibiydi. Cebrail (a.s.) bana:

"İşte bu Sidretü'l-Müntehâ'dır!" dedi. Burada dört nehir vardır: İki batınî nehir, ikisi zahirî nehir.

"Bunlar nedir, ey Cibril?" diye sordum. Hz. Cebrail:

"Şu iki batınî nehir Cennet'in iki nehridir. Zahirî olanların biri Nil, diğeri Fırat'tır!" dedi. Sonra bana el-Beytü'l-Ma'mur yükseltildi. Sonra bana bir kapta şarap, bir kapta süt, bir kapta da bal getirildi. Ben sütü aldım. Cebrail (a.s.):

"Bu (aldığın), fitrat(a uygun olan)dır, sen ve ümmetin bu fitrat (yaratılış) üzeresiniz!" dedi. Rasûlullah devamla dedi ki: "Sonra bana, her günde elli vakit olmak üzere namaz farz kılındı. Oradan geri döndüm. Hz. Musa (a.s.)'a uğradım. Bana:

"Ne ile emrolundun?" dedi.

"Gece ve gündüzde elli vakit namazla!" dedim.

"Ümmetin, her gün elli vakit namaza muktedir olamaz. Vallahi ben, senden önce insanları tecrübe ettim. Benî İsrâil'e muamelelerin en şiddetlisini uyguladım (muvaffak olmadım). Sen çabuk Rabbine dön, bunda ümmetine hafifletme talep et!" dedi. Ben de hemen döndüm (hafifletme istedim, Rabbim) benden on vakit namaz indirdi. Musa (a.s.)'a tekrar uğradım. Yine:

"Ne ile emrolundun?" dedi.

"Benden on vakit namazı kaldırdı!" dedim.

"Rabbine dön! Ümmetin için daha da azaltmasını iste!" dedi. Ben döndüm. Rabbim benden on vakit daha kaldırdı. Dönüşte yine Musa (a.s.)'a uğradım. Aynı şeyi söyledi. Ben, beş vakitle emrolunmama kadar bu şekilde Hz. Musa ile Rabbim arasında gidip gelmeye devam ettim. Bu sonuncu defa da Hz. Musa'ya uğradım. Yine:

"Ne ile emredildin?" dedi.

"Her gün beş vakit namazla!" dedim.

"Senin ümmetin her gün beş vakit namaza da takat getiremez. Rabbine dön, hafifletme talep et!" dedi.

"Rabbimden çok istedim. Artık utanıyorum, daha da hafifletmesini isteyemem! Ben beş vakte razıyım. Allah'ın emrine teslim oluyorum!" dedim. Musa (a.s.)'ı geçer geçmez bir münadi (Allah adına) nida etti: "Farzını kesinleştirdim, kullarımdan hafiflettim de!"

Bir rivayette şu ziyade geldi: "Namazlar (günde) beştir. Ve onlar ellidir de. İndimde hüküm değişmez artık!"(Buhârî, Bed'ü'l-Halk 6)

• Nesâî'nin bir rivayetinde şöyle gelmiştir: Rasûlullah (s.a.v.), beş vakit namazla gönderilince, Hz. Musa (a.s.) kendisine:

"Rabbine dön! Daha da azaltmasını talep et. Çünkü, Benî İsrâil'e iki namaz farz etmişti, onları kılmadılar!" dedi. Bunun üzerine aziz ve celil olan Rabbime tekrar dönüp daha da hafifletmesini istedim. Rabb Teâlâ şu cevabı verdi:

"Semavat ve arzı yarattığım zaman ben sana ve ümmetine elli vakit namaz yazmıştım. Öyleyse elli olan beştir. Sen ve ümmetin bunları kılın!" Böylece anladım ki, bu beş vakit namaz Rabbim Teâlâ'dan kesin bir emirdir. Hemen Hz. Musa'ya döndüm. O yine "Dön!" dedi. Fakat ben, artık geri dönmedim."(Nesâî, Salat 1)

• Hz. Enes (r.a.) anlatıyor: Rasûlullah (s.a.v.) buyurdular ki: "**İsrâ gecesinde Hz. Musa'ya uğradım. Kırmızı kum tepesinin yanındaki kabrinde namaz kılıyordu.**"(Müslim, Fezail 164)

• Hz. Ebû Hureyre (r.a.) anlatıyor: Rasûlullah (s.a.v.) buyurdular ki: "**Miraç'a çıkarıldığım gece bana iki kadeh getirildi, birinde şarap diğerinde de süt vardı. Ben sütü aldım. Melek: 'Seni fıtrata irşat eden Allah'a hamd olsun. Eğer şarabı alsaydın ümmetin azmıştı' dedi.**"(Nesâî, Eşribe 41)

• Üsâme b. Zeyd (r.anhümâ) anlatıyor: Rasûlullah (s.a.v.) buyurdular ki: "**(Miraç sırasında) Cennet'in kapısında durup içeri baktım. Oraya girenlerin büyük çoğunluğunun miskinler olduğunu gördüm. Dünyadaki imkân sahiplerinin cehennemlikleri ateşe**

gitmeye emrolunmuşlardı, geri kalanlar da mahpus idiler. Cehennem'in kapısında da durdum. Oraya girenlerin büyük çoğunluğu da kadınlardı."(Buhârî, Rikâk 51)

• Ebû Hureyre (r.a.) anlatıyor: Rasûlullah (s.a.v.) buyurdular ki: "Miraç gecesi cinlerden bir ifrit gördüm. Elinde ateşten bir şule olduğu halde beni takip ediyordu. Nazarımı her atışımda onu görüyordum. Cibril (a.s.) bana: "İstersen sana bir dua öğreteyim, onu okursan, şulesi söner ve ağzının üstüne düşer" dedi." Rasûlullah (s.a.v.): "Pekâlâ!" dedi. Cibrîl (a.s.) de "Şunu oku!" buyurdu: "Allah'ın kerîm olan rızası için, eksiksiz, mükemmel kelimâtullah hakkı için -ki hiç kimse muttakî olsun, fâcir olsun onu aşip daha güzelini söyleyemez- (bela olarak) semadan inen, semaya yükselen, (ve ceza gerektiren) şerlerden, yeryüzünde yarattığı şerden, yer(in altın)dan çıkan şerden, gece ve gündüz fitnelerinden, gece ve gündüz gelen musibetlerden Allah'a sığınırım. Ey Rahman, hayır getiren hâdiseler hariç."(Muvattâ, Şi'r 10)

• İbn-i Ömer (r.anhümâ) anlatıyor: Hayır, Allah'a kalem olsun Rasûlullah (s.a.v.), Hz. İsa'nın kızıl çehreli olduğunu söylemedi. Ancak şunu söyledi: "Ben bir keresinde uyumuştum. Rüyamda Beytullah'ı tavaf ediyordum. O sırada düz saçlı, kumral benizli, başından su akar vaziyette iki kişiye dayanıp ortalarında gitmekte olan birisini gördüm.

"Bu kim?" dedim.

"Meryem'in oğlu!" dediler.

Bunun üzerine daha yakından görmek için ilerledim. Kızıl, iri, kıvırcık saçlı, sağ gözü kör, gözü üzüm gibi pertlek bir adam daha vardı.

"Bu kim?" dedim.

"Bu, Deccâl!" dediler. İnsanlardan en çok ona benzeyeni İbn-i Katan'dı."

Zührî der ki: "İbn-i Katan, câhiliye devrinde vefat eden Huzâalı bir kimseydi."(Buhârî, Ta'bi 33)

• Hz. Câbir (r.a.) anlatıyor: Rasûlullah (s.a.v.) buyurdular ki: "Bana geçmiş peygamberler (a.s.) arz edildiler. Hz. Musa zayıfça bir erkekti. Sanki Şenûe kabilesinden (uzun boylu) birine benziyordu. Hz. İsa (a.s.)'ı da gördüm, gördüklerim içinde ona en çok benzeyen Urve b. Mes'ûd idi. Hz. İbrahim (a.s.)'ı da gördüm, gördüklerim arasında ona en çok benzeyen, arkadaşınızdı -yani kendisini kastediyor- Hz. Cebrail (a.s.)'ı da gördüm. Gördüklerimden ona en ziyade benzeyen Dihye b. Halîfe idi."(Müslim, İmam 271)